

В другій декаді червня в Україні утримувалася суха жарка та спекотна погода. Середня добова температура повітря становила 25,8° тепла, що перевищувало норму. Максимальна температура повітря підвищувалася до 35° тепла, на поверхні ґрунту – до 56° тепла. В ранкові години спостерігалися рясні роси та серпанки. В окремих областях місцями випадали опади у вигляді дощу з градом. Тривалий вплив високих температур призвів до виснаження рослин, сприяв живленню шкідників та меншому поширенню хвороб сільськогосподарських культур.

У посівах **зернових колосових** культур триває шкідлива діяльність личинок різних віків (в південних областях - III-IV віку, в лісостепових - II-IV) **клопа шкідливої черепашки**, за чисельності 0,2-2, в осередках Запорізької, Кіровоградської, Херсонської областей до 4 екз. на кв.м. Фітофагом в середньому пошкоджено 1-6% рослин. Колоскам зернових культур також завдають шкоди **хлібні жуки** та **жужелиця** (чисельністю 0,5-2, в осередках від 3 до 6 екз. на кв.м, які пошкодили від 1 до 10% колосків), **злакова попелиця** (заселено 4-12, макс. 20% рослин), **пшеничний трипс** (заселено 3-22, осередково до 48% рослин за чисельності 1-9, макс. 20 екз. на кожний), інші фітофаги. З огрубінням зерна озимих культур попелиці перелітають на ярі зернові та злакові бур'яни.

В південних та центральних областях триває літ **сірої зернової совки**, відкладання ними яєць та відродження їх гусениць, які за чисельності 0,5-1, в осередках 3,5 екз. на кв.м пошкодили від 3 до 7% колосків в господарствах Донецької, Кіровоградської та Херсонської областей. В Тернопільській області відмічено шкідливу діяльність **пшеничного комарика**, личинки якого заселили до 5% рослин. Захисні міроприємства за порогової чисельності личинок клопа шкідливої черепашки та вищевказаних фітофагів приймаються диференційовано до кожного поля.

Повсюди у посівах **озимих** та **ярих зернових колосових** культур **борошнистою росю**, **септоріозом**, **бурою листковою іржею**, **гельмінтоспоріозом**, **темно-бурою плямистістю**, **кореневими гнилями**, подекуди **ринхоспоріозом**, **піренофорозом**, іншими плямистостями уражено 5-18, осередково від 26 до 55% рослин. У господарствах Волинської, Закарпатської, Житомирської, Львівської та Чернігівської областей **червоно-бурою плямистістю** уражено 3-9% рослин вівса. **Летюча сажка** виявлена в господарствах Волинської та Тернопільської областей у посівах ярого ячменю на 0,3-1, макс. 3% колосків. Скрізь, де рослини уражені **кореневими гнилями**, має місце **білоколосість**.

Погодні умови звітнього періоду призупинили розвиток та поширення хвороб на колосі. Водночас було виявлено, що **септоріозом** осередково в Дніпропетровській, Закарпатській та Луганській областях уражено 0,2-1% колосків, Хмельницькій – до 3% колосків, Київській, Львівській, Черкаській та Чернівецькій від 2 до 8, макс. 10-12% колосків озимих пшениці та ячменю. **Фузаріозом** у господарствах Волинської, Закарпатської, Київської, Львівської, Миколаївської, Одеської, Полтавської, Тернопільської, Хмельницької та Чернівецької областей уражено 0,3-5, осередково 10-14% колосків у

господарствах Львівської. Подекуди в Одеській області у посівах **озимого ячменю** до 3% колосків уражено **оливковою плісенню**, в Хмельницькій – до 2% колосків **гельмінтоспоріозом**.

Повсюди в посівах **кукурудзи** розвиваються та шкодять **злакові попелиці** (3-12, макс. 20% рослин), триває літ **стеблового (кукурудзяного) метелика** та відкладання ним яєць. В степових областях гусеницями метелика пошкоджено 1% рослин культури. Погодні умови звітнього періоду сприяють висиханню яйцекладок фітофага та гусениць першого віку. Осередково рослини культури пошкоджують гусениці **лучного метеликів, совок (бавовникова, гамма, інші, чортополохівки**. Із хвороб відмічено розвиток **гельмінтоспоріозу**, осередково у господарствах Волинської області відмічено прояв **пухирчастої сажки**.

Для обмеження шкідливості стеблового (кукурудзяного) метелика рекомендовано проводити випуск трихограми на початку та під час масового відкладання яєць з нормою 50-100 тис. самиць, знищення бур'янів та квітучих нектароносів. Проти цього шкідника, за наявності понад 18% рослин з яйцекладками або 6-8% рослин з гусеницями, проводять обприскування посівів кукурудзи інсектицидами згідно “Переліку пестицидів і агрохімікатів дозволених до використання в Україні”.

Рослини **сої** заселяють та пошкоджують **попелиці, трипси, павутинний кліщ**, гусениці **чортополохівки, совки-гамми**, осередково **лучного метелика**. Відмічено літ **акацієвої вогнівки**. З хвороб поширюються **пероноспороз, септоріоз, фузаріоз, кореневі гнилі**, якими уражено 1-9% рослин. Осередково в господарстві Кам'янського району Черкаської області септоріозом уражено до 42% рослин сої. У господарствах Волинської області до 4% рослин уражено **бактеріальним опіком**.

На **посівах гороху** триває активний розвиток та шкодочинність **горохової попелиці**, розмноження якої стримують ентомофаги, в співвідношенні хижак: фітофаг 1:30. Середня чисельність шкідника складає 12 екз. на рослину. (Полтавська обл.). Триває літ, яйцекладка та відродження личинок **горохового зерноїда**. Яйцекладки у крайових смугах виявляли на 1-4% рослин за чисельності 1-2 яйця на біб, личинки живляться у 1-2% зерен гороху. Гусеницями **горохової плодожерки** за чисельності 1 екз. на біб заселено 0,5-1% бобів. Продовжується поширення **пероноспорозу, аскохітозу** (нижні листя) на **кореневі гнилі** хворіє від 2 до 5% рослин.

У посівах **соняшнику** продовжують розвиватись **сисні шкідники (геліхризова попелиця, клопи, осередково трипси)**, якими заселено 5-15, макс. 30% рослин (попелиці, Київська обл.). Подекуди рослинам культури завдають шкоди гусениці **совок, лучного метелика, саранові**, якими в допороговій чисельності пошкоджено 2-8% рослин. На 11-25, макс. 52% обстежених площ прояв мали **септоріоз** (1-3, макс. 20% рослин у Кіровоградській обл.), **пероноспороз, фомоз, альтернаріоз** (1-5%), **іржа** (2% в Миколаївській обл.), осередково **біла гниль** (2%, коренева форма, Одеська обл.), **фомопсис** (3-8% рослин в Одеській та Черкаській обл.).

Посіви **цукрових буряків** заселяються **буряковою листковою попелицею**, яку виявляють на 4-20% рослин, переважно з країв полів за чисельності 3-8, макс. 15-7 (Вінницька, Полтавська обл.) екз. на кожному. Осередково продовжується шкідливість личинок **бурякової мінуючої мухи**, які за чисельності 1-2 екз. на рослину пошкодили

до 4% рослин. Гусінь **совки-гами** II віку за чисельності 0,3 екз. на кв.м пошкодила до 3% рослин. У посівах Полтавської області триває живлення **амарантового стеблоїда**, де ним за середньої чисельності 0,05 екз. на кв.м пошкоджено 3% рослин у слабкому ступеню. На плантаціях цукрових буряків відмічається розвиток **церкоспорозу**, де ним уражено до 3% рослин у Волинській області. Рослини **кормових** та **столових буряків** пошкоджує **бурякова листкова попелиця**, осередково **щитоноски**, **бурякові мінуючі мухи**, **совка-гама**. Ними в середньому пошкоджено до 4% рослин переважно у слабкому ступені.

На **ярому ріпаку** продовжують шкодити **капустяна попелиця**, **клопи**. Ріпаки уражені **альтернаріозом**, **пероноспорозом**, подекуди проявилися **гнилі**.

Скрізь у плантаціях **картоплі**, **томатів** триває живлення личинок **колорадського жука** та вихід їх літнього покоління. Прояв **фітофторозу**, **альтернаріозу** картоплі, томатів відмічається в усіх зонах вирощування. Повсюди на **капусті** в різних ступенях шкодять **листогризучі совки**, **білани**, **молі**, **попелиці**. Переважно в присадибному секторі Волинської, Київської, Тернопільської, Хмельницької областей на капусті шкодить **білокрилка**. На **цибулі** шкодять **цибулева муха** та **прихованохоботник**, з хвороб – **пероноспороз**. На **огірках** шкодять **попелиці**, **трипси**. Погодні умови сприяли ураженню **овочевих культур** **пероноспорозом**, **антракнозом**, **бактеріозом**. На баштанних культурах (**кавуні**) відмічено появу **фузаріозного в'янення**.

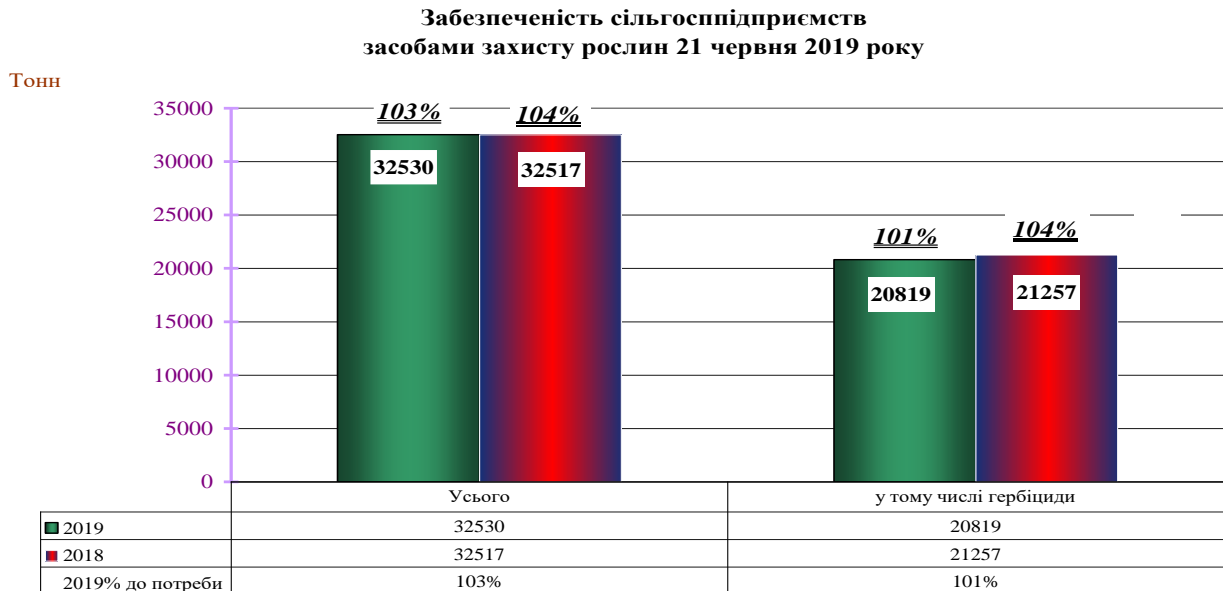
На неугіддях, узбіччях доріг і каналів, пасовищах триває живлення личинок **саранових**, які перебувають у II-IV віках в залежності від області. Саранові за чисельності 0,5-2 екз. на кв.м пошкодили до 3% рослин просапних культур у південних та східних областях. Як і у минулому році, в Чаплинському районі в ДП ДГ «Асканія Нова» Херсонської області на пасовищі площею 30 га виявлено скупчення личинок **італійського пруса** в кулігу. В середньому обліковували від 50 до 120 личинок (II віку) на кв.м. Щоб не допустити переходу сарани на посіви сої, які знаходяться поруч з пасовищем, була проведена обробка посівів на площі 90 га. Продовжуються спостереження за розвитком італійського пруса.

У Степу та центрально-східному Лісостепу триває слабкий літ **лучного метелика** першого покоління та відбувається доживлення, залялькування гусениць старших віків. У господарствах степових, осередково лісостепових областей гусеницями метелика першого покоління пошкоджено до 5% рослин **соняшника**, **кукурудзи**, **багаторічних трав**.

Повсюди триває слабкий літ **сонцевика будякового**, відкладання ним яєць, відродження та живлення гусениць фітофага. Чисельність шкідника значно зменшилась після проведених захисних заходів. В полі зору за 10 хвилин пролітає на посівах сої 1-2 метелики, на неугіддях 1-5 екз. Гусеницями чортополохівки у посівах **соняшника** пошкоджено до 3% рослин. У посівах **сої** в лісостепових та поліських областях 3-12, осередково по краю поля від 23 до 30% рослин (Волинська, Київська, Черкаська обл.). Осередково у господарствах Тернопільської області в посівах **кукурудзи** пошкоджено до 12% рослин культури. Повсюди продовжуються спостереження за розвитком та поширенням шкідника.

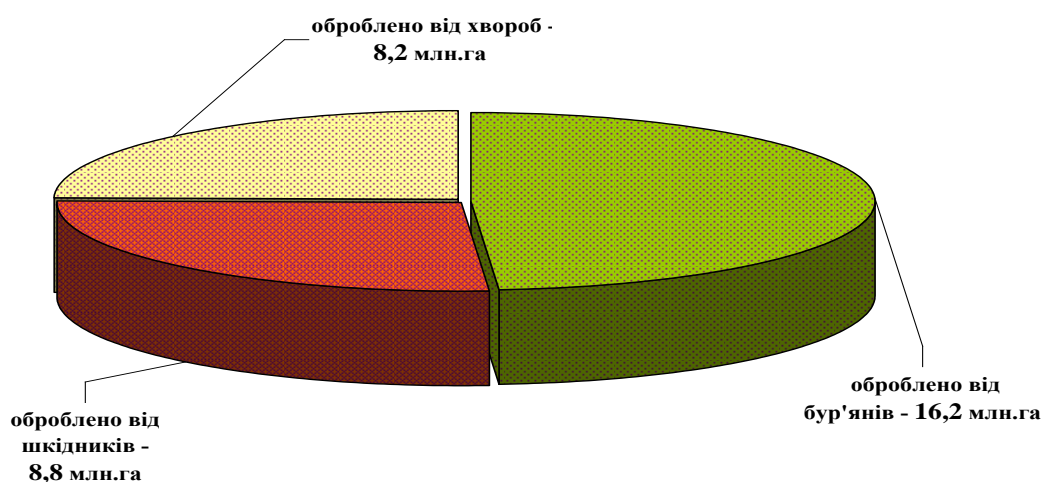
У господарствах здійснюється постійний фітосанітарний нагляд за посівами сільськогосподарських культур.

За оперативною інформацією про хід робіт із захисту рослин, наданою Головними управліннями Держпродспоживслужби в областях, **21 червня 2019 року** забезпеченість сільгосп підприємств засобами захисту рослин для проведення робіт із захисту посівів сільськогосподарських культур становить **32,5 тис. тонн** препаратів, або **103%** до потреби в I півріччі 2019 року, в тому числі **20,8 тис. тонн** гербіцидів, або **101%** до потреби в них.

Захист сільськогосподарських культур від шкідників, хвороб і бур'янів проведений на площі **33,7 млн га**, в тому числі від бур'янів оброблено понад **15,5 млн га**, шкідників – **8,8 млн га**, в тому числі від клопа шкідливої черепашки оброблено **1,4 млн га** зернових культур, та оздоровлено від хвороб **8,2 млн га** посівів.

Хід робіт із захисту рослин в господарствах України в 2019 році

Для проведення всього комплексу заходів захисту рослин від шкідливих організмів з початку року використано близько **26,5 тис. тонн** засобів захисту рослин. Догляд за посівами сільськогосподарських культур триває.